

1) застосовувати відповідно до законодавства України зброю і спеціальні засоби; 2) затримувати і доставляти в органи Національної поліції осіб, які вчинили або вчиняють правопорушення чи інші дії, що перешкоджають виконанню законних вимог осіб, залучених до антитерористичної операції, або дії, пов'язані з несанкціонованою спробою проникнення в район проведення антитерористичної операції і перешкоджання її проведенню; 3) перевіряти у громадян і посадових осіб документи, що посвідчують особу, а в разі відсутності документів – затримувати їх для встановлення особи; 4) здійснювати в районі проведення антитерористичної операції особистий догляд громадян, огляд речей, що при них знаходяться, транспортних засобів та речей, які ними перевозяться; 5) тимчасово обмежувати або забороняти рух транспортних засобів і пішоходів на вулицях та дорогах, не допускати транспортні засоби, у тому числі транспортні засоби дипломатичних представництв і консульських установ, та громадян на окремі ділянки місцевості та об'єкти, виводити громадян з окремих ділянок місцевості та об'єктів, відбуксировувати транспортні засоби; 6) входити (проникати) в жилі та інші приміщення, на земельні ділянки, що належать громадянам, під час припинення терористичного акту та при переслідуванні осіб, які підозрюються у вчиненні такого акту, на територію та в приміщення підприємств, установ і організацій, перевіряти транспортні засоби, якщо зволікання може створити реальну загрозу життю чи здоров'ю людей; 7) використовувати із службовою метою засоби зв'язку і транспортні засоби, у тому числі спеціальні, що належать громадянам (за їх згодою), підприємствам, установам та організаціям, за винятком транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав та міжнародних організацій, для запобігання терористичному акту, переслідування та затримання осіб, що підозрюються у вчиненні терористичного акту, або для доставки осіб, які потребують термінової медичної допомоги, до лікувальних закладів, а також для проїзду до місця злочину та інші. Тобто, із вище наведеного, можна побачити, що більшість заходів співпадають, уточнюють, а в деяких випадках розширюють зміст превентивних заходів, які передбачені в Законі України «Про Національну поліцію». Отже, на нашу думку, заходи, які має право застосовувати Служба безпеки України також можна віднести до превентивних.

Відповідно до вищезазначеного, можна виділити наступні превентивні заходи і алгоритм дій по їх виконанню Службою безпеки України під час проведення антитерористичної операції:

1. Контроль пропуску громадян та транспорту в район надзвичайного стану. Організуються наряди на контрольно-пропускних пунктах, що проходять через встановлену межу району проведення АТО, і виконують завдання із забезпечення пропускового режиму, а також групи супроводу, що виконують завдання по супроводженню біженців, транспорту з вантажами.

2. Контроль руху на основних магістралях району. Організуються наряди, що розташовуються на вузлах доріг, на великих магістралях, що проходять через встановлену межу району проведення АТО, і виконують завдання із забезпечення пропускового режиму та обмеження руху транспортних засобів.

3. Дотримання режиму комендантської години. Комендантські патрулі, які виконують завдання з охорони публічного порядку і підтриманні режиму АТО, шляхом обходу маршруту та огляду його окремих ділянок. Також необхідно організовувати маневрені групи (загони), що діють на бронетехніці і призначені для підтримання режиму АТО, припинення масових заворушень, які можуть супроводжуватися насильством, погромами і підпалами.

Отже, превентивні заходи, які застосовує Служба безпеки України, становлять комплекс заходів впливу морального, фізичного, організаційного та іншого характеру, які дають змогу виявляти і не допускати правопорушення, забезпечувати публічний порядок та національну безпеку за різних надзвичайних обставин.

Список використаних джерел:

1. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 р. // www.zakon.rada.gov.ua.
2. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 р. // www.zakon.rada.gov.ua.

Старший викладач кафедри

адміністративного права та
адміністративного процесу
факультету № 3 ШФПНП
Львівського державного
університету внутрішніх справ

Сукмановська Лідія Михайлівна

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПАТРУЛЬНОЇ СЛУЖБИ ПОЛІЦІЇ ОСОБЛИВОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

Розглядаючи нормативно-правове забезпечення, що регламентує боротьбу з тероризмом, бачимо, що в цілому основи такої боротьби сформовані, а норми, наявні з даного приводу у деліктних галузях права, дають підстави для застосування заходів відповідальності за дії, в основі яких лежить та чи інша екстремістська ідеологія.

На даний час існують лише окремі розрізнені компоненти такої системи, існуючі в рамках системи забезпечення внутрішньої безпеки. І це пов'язано не з відсутністю спеціальних органів, покликаних боротися з розглянутим явищем, і не з відсутністю нормативно-правової документації, що регламентує адміністративно-правове становище даних органів, а з відсутністю структурних зв'язків між ними, пороками в системотехніці. Зовнішнє вираження подібної ситуації бачиться у відсутності встановлення відмінностей між управлінням функціонування системи в заданих умовах та управлінням розвитку системи в процесі діяльності органів державної влади.

Підґрунтям для поглибленого розгляду окремих аспектів, пов'язаних з проблематикою дослідження адміністративно-правової протидії тероризму підрозділами патрульної служби поліції особливого призначення в умовах проведення АТО слугували праці: В. Авер'янова, О. Бандурки, А. Берлача, В. Гіжевського, В. Грохольського, Є. Додіна, С. Єсімова, Р. Калюжного, Л. Ковалюка, Т. Коломоща, В. Колпакова, А. Комзюка, О. Кузьменко, В. Ліпкана, В. Майорова, Н. Нижник, В. Ортинського, В. Петкова, О. Соколовського, М. Тищенко, С. Трофімова, В. Шамрая та ін.

Нормативно-правове забезпечення діяльності органів внутрішніх справ з проведення антитерористичних заходів є недостатнім. Це пояснюється недоліками у правовому визначенні антитерористичних операцій та їх напрямів. Нормативні акти в цій сфері повинні містити розмежування антитерористичних операцій, проведення яких направлено на попередження та запобігання скоєнню злочинів терористичного характеру (профілактичні), та безпосередньо на припинення злочинних дій (спеціальні). Така конструкція дозволить чітко відмежовувати профілактичні заходи від спеціальних, що сприятиме ефективності проведення тих чи інших операцій, оскільки нині залишається невизначеною компетенція підрозділів органів внутрішніх справ, що беруть участь в антитерористичних заходах.

Управління проведенням антитерористичної операції є специфічною діяльністю, здійснюваною в адміністративно-політичній сфері. Воно цілеспрямовано впливає на складові Збройних Сил України, а також на підрозділи патрульної служби особливого призначення МВС України в інтересах успішного і ефективного вирішення поставлених завдань щодо захисту територіальної цілісності держави [1].

У квітні 2014 року міністр внутрішніх справ України було прийнято рішення про створення добровольчого корпусу спецпідрозділів із охорони громадського порядку – батальйонів і рот патрульної служби міліції особливого призначення – для захисту від злочинних посягань та охорони громадського порядку. Спочатку планували створити близько 20 регіональних спецпідрозділів підпорядкованих ГУ МВС та УМВС України в областях. Станом на 16 червня 2014 року в областях України сформовано 30 таких регіональних спецпідрозділів із запланованою чисельністю 5660 осіб, з яких близько 3000 осіб уже проходили службу.

7 листопада 2015 року, після набуття чинності Закону України «Про Національну поліцію», основна частина спецбатальйонів перейшли в підпорядкування Національній поліції, решта була розформована або увійшла до складу Нацгвардії та ЗСУ [2, с. 10-11].

Зміна підходів до національної безпеки України настійно вимагає перегляду спектру стратегічних цілей і, як наслідок, управлінської моделі, координації відносин всередині військової

організації підрозділів патрульної служби поліції особливого призначення (ПСПОП) МВС України.

Їх призначення змінилося корінним чином: крім захисту вітчизни від зовнішнього вторгнення, з'явилася додаткова функція захисту державних інтересів по периметру кордонів і всередині власної території. Незважаючи на те, що для здійснення управлінських функцій військові органи керівництва підрозділами патрульної служби особливого призначення (далі – військові органи) наділяються необхідними державно-владними повноваженнями, в тому числі правом видання актів, що регулюють різні питання оборони, нормативне закріплення нового статусу підрозділів патрульної служби особливого призначення МВС України відстає від практики адміністративно-правового регулювання відповідної діяльності підрозділів Збройних Сил України (далі – ЗС України), реалізується повільними темпами, часом є не однозначним.

Важливість проблем, пов'язаних з доктринальними змінами концепції реалізації нормативних правових актів в органах військового управління підрозділів патрульної служби поліції особливого призначення, зумовила необхідність дослідження, присвяченого цим питанням. Відповідно до чинного законодавства та правозастосовної практики в МВС України, нормативними можуть визнаватися правові акти Міністерства внутрішніх справ, що встановлюють правові норми (правила поведінки), обов'язкові для невизначеного кола осіб, розраховані на неодноразове застосування, видані у межах компетенції визначених Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» [3], Положенням про Міністерство внутрішніх справ України [4].

Однак, до переліку завдань, які виконуються підрозділами патрульної служби поліції особливого призначення відносяться окремі питання які регулюються Законом України «Про оборону» [5].

Законодавче закріплення єдиного підходу до визначення правил і порядку видання органами державної влади нормативних правових актів неможливо без урахування специфічних особливостей виконуваних органами військового управління завдань і функцій, сформованих у сучасній військово-політичній обстановці, що зумовлено Воєнною доктриною України [6].

Аналіз функцій МВС України в рамках чинного законодавства дозволяє сказати про те, що воно в ряді випадків наділене повноваженнями з видання нормативних правових актів міжгалузевого характеру, пов'язаних із здійсненням окремих положень регламенту за погодженням з іншими органами виконавчої влади.

У рамках реалізації зазначених повноважень Міністерство внутрішніх справ України має право видавати нормативні правові акти, які носять обов'язковий характер для органів державної влади, що не входять в структуру Збройних Сил і безпосередньо не здійснюють функції в галузі оборони. До їх складу входять і проблеми регулювання інформаційних заходів [7].

Серед головних завдань, поставлених в цілях забезпечення військової безпеки України, знаходиться задача всебічного забезпечення та якісного вдосконалення ЗС України, інших військ, у тому числі підрозділів патрульної служби особливого призначення МВС України, підтримання їх у готовності до узгоджених дій щодо запобігання, локалізації та нейтралізації зовнішніх і внутрішніх загроз. У вирішенні цього завдання важливе місце займають органи військового управління, які на основі та на виконання законів безпосередньо керують створенням підрозділів патрульної служби особливого призначення МВС України, їх життям, побутом і бойовою діяльністю.

На практиці залучення особового складу підрозділів патрульної служби особливого призначення, як військового контингенту, що залучається для стабілізації обстановки в екстремальних умовах, породжує суперечність між недоліками військового законодавства і необхідністю оперативного управління контингентом співробітників МВС України, які за статусом не є військовослужбовцями. Наприклад, в умовах пов'язаних зі скороченням термінів ліквідації катастрофічних наслідків надзвичайних ситуацій військово-техногенного характеру [8].

Зазначене протиріччя визначається особливостями комплексного характеру правового регулювання діяльності підрозділів особливого призначення, що включає норми адміністративного та військового законодавства, а також сукупність правових актів органів

управління МВС України, які приймають рішення військового характеру, не передбачених чинним законодавством про поліцію. Таким чином, слід резюмувати, що МВС України, будучи центральним органом виконавчої влади, що здійснює функції з нормативно-правового регулювання у галузі забезпечення національної безпеки, наділене повноваженнями з видання нормативних правових актів міжгалузевого характеру, спрямованих на регулювання суспільних відносин в економічній, адміністративно-політичній, соціальній та інших сферах, з метою вирішення завдань забезпечення національної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Спецпідрозділи охорони громадського порядку в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Спецпідрозділи_охорони_громадського_порядку_в_Україні
2. Тактичне керівництво та організація несення служби працівниками правоохоронних органів України в зоні проведення антитерористичної операції: навчальний посібник / С.М. Банах, В.Р. Булачек, Ю.Р. Йосипів та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2016. – 136с., з іл.
3. Про центральні органи виконавчої влади: закон України від 17.03.2011р. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
4. Про Міністерство внутрішніх справ України: Положення, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878 (в редакції від 28.10.2015р.). - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248608057>.
5. Про оборону України: Закон України від 06.12.1991 № 1932-ХІІ // Відомості Верховної Ради. – 1992. – № 9. – Ст.106.
6. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 року «Про нову редакцію Воєнної доктрини України»: указ Президента України від 24.09.2015 № 555/2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/555/2015>
7. Наказ МВС України від 19.08.2014 № 840 «Про деякі питання інформаційної безпеки України». - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-dejaki-pitannja-informaciinoyi-bezpeki-ukrayini-doc200231.html>
8. Вішняков В. В. Тактика: підруч. / В. В. Вішняков, Г. А. Дробаха, А. А. Каленський, Є. Б. Смірнов. – К. : ВПЦ «Київський університет», 2008. – 735 с.

В.о. завідувача кафедри загальноправових дисциплін Національної академії СБ України, к.ю.н., доцент

Суслін Сергій Валентинович

ТЕОРЕТИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЖИМУ У РАЙОНІ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Важливе значення для створення правової основи протидії тероризму відіграє передбачений законодавством України режим у районі проведення антитерористичної операції. Визначення його юридичної сутності та особливостей правового регулювання, інші теоретико-правові проблеми функціонування у сучасних умовах розглядалися в окремих наукових працях [1, с. 416-422], проте наразі залишаються недостатньо дослідженими, що зумовлює їх актуальність.

Відповідно до статті 1 Закону України "Про боротьбу з тероризмом" [2] *режим у районі проведення антитерористичної операції* (далі – режим у районі АТО) – особливий порядок, який може вводитися в районі проведення антитерористичної операції на час її проведення і передбачати надання суб'єктам боротьби з тероризмом визначених цим Законом спеціальних повноважень, необхідних для звільнення заручників, забезпечення безпеки і здоров'я громадян, які опинилися в районі проведення антитерористичної операції, нормального функціонування державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій.